

2ND-GEN-FAM-BIZ Blog Series – Blog 6

Obiteljske zaklade - između porezne optimizacije, pravne sigurnosti i generacijske opstojnosti

10. lipnja 2026.

Autorica: prof. dr. sc. Ana Dujmović · Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet

Financirano u okviru projekta “Upravljanje i restrukturiranje obiteljskih trgovačkih društava u doba smjene generacija” (uniri-iz-25-23), financiranog od Europske unije – NextGenerationEU kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026., u sklopu Programskog financiranja Sveučilišta u Rijeci, Pravnog fakulteta. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora i ne odražavaju nužno službeni stav Europske unije ili Europske komisije. Europska unija ni Europska komisija ne mogu snositi odgovornost za njih.

Tvrtka koju nitko ne posjeduje

Kada je Robert Bosch umro 1942., iza sebe je ostavio jednu od najvećih njemačkih tvrtki i jasnu zamisao: poduzeće se ne smije ni prodati, ni podijeliti među nasljednicima, ni prepustiti kratkoročnim pritiscima tržišta. Rješenje koje su njegovi izvršitelji oblikovali u sljedećim desetljećima danas djeluje gotovo paradoksalno. Zaklada *Robert Bosch Stiftung* drži oko 94 % kapitala Robert Bosch GmbH-a i prima najveći dio dobiti — ali gotovo da nema pravo glasa. Glasačka prava, njih oko 93 %, drži zaseban subjekt, *Robert Bosch Industrietreuhand*; obitelj zadržava tek manjinski glas. Vlasništvo, upravljanje i korist tako su razdvojeni u tri ruke. (1)

Učinak? Više od osamdeset godina i kroz nekoliko generacija Bosch je ostao neovisan, cjelovit i nepodijeljen, dok njegova dobit financira dobrotvorni rad zaklade. Ono što na prvi pogled izgleda kao porezni trik zapravo to nije — Bosch svoju dobit *daje*, a ne skriva. Bit konstrukcije je arhitektura kontinuiteta: mehanizam koji poduzeće čuva od fragmentacije, obiteljskih sporova i rasprodaje. Bosch leži na krajnje dobrotvornom kraju spektra; klasične obiteljske zaklade nalaze se na suprotnom — one bogatstvo zadržavaju u obitelji — ali ih povezuje ista temeljna ideja.

Obiteljske tvrtke danas čine između 70 % i 80 % svih poduzeća u EU, generiraju preko 50 % BDP-a Unije i preko 60 milijuna radnih mjesta. Pitanje očuvanja obiteljskog bogatstva i kontinuiteta poslovanja kroz generacije jedno je od najosjetljivijih u poslovnim pravu. Uspješan prijenos vlasništva i upravljačkih prava ne traži samo pažljivo planiranje, nego i pravne mehanizme koji omogućuju stabilnost i očuvanje obiteljskih vrijednosti. Obiteljska (privatna) zaklada pokazala se jednim od najuspješnijih instituta u tu svrhu.

Iako se zaklade često percipiraju primarno kao alat za poreznu optimizaciju, njihova prava vrijednost leži u osiguravanju **generacijske opstojnosti i pravne sigurnosti**. Porezne olakšice čine ih privlačnima, ali primarni motiv za osnivanje trebao bi biti zaštita obiteljske kohezije i sprječavanje propadanja poduzeća nakon smrti osnivača. Na primjeru tri jurisdikcije — Lihtenštajna, Austrije i Poljske, uz njemački kontrapunkt — pokazat će zašto uspješna primjena ovog instituta mora uzeti u obzir ne samo poreznu uštedu nego i predvidljivost sustava. Samo u takvim uvjetima zaklada doista može rezultirati opstojnošću poduzeća.

Zašto baš zaklada?

Snaga instituta zaklade je u tome što razdvaja vlasništvo od upravljanja, sprječava fragmentaciju imovine među nasljednicima i pruža okvir za poreznu učinkovitost. Strategije ostvarivanja ovih ciljeva znatno variraju. Moderni pristup, kakav vidimo kod danskog *LEGO-a*, pretvara zakladu iz pasivnog čuvara novca u aktivnog nositelja misije poduzeća: zaklada osigurava da dobit služi višoj svrsi („učenje kroz igru“), što dugoročno jača brend i lojalnost kupaca. Radikalniji su primjeri u kojima se upravljanje povjerava institucionalnim povjerenicima: danski *Carlsberg*, čiju zakladu vodi tijelo povezano s nacionalnom akademijom znanosti, ili francuski *Pierre Fabre*, gdje kontrolu drži zaklada od javnog interesa. Zajedničko im je da kontrolu odvajaju od osobnog interesa pojedinog nasljednika.

Zbog niza takvih pogodnosti broj obiteljskih zaklada u Europi stalno raste. Samo u Austriji, koja institut poznaje od 1993., danas djeluje više od 3.000 privatnih zaklada (*Privatstiftung*) s procijenjenom ukupnom imovinom od oko 70 milijardi eura. (2) Povijesno gledano, Austrija, Lihtenštajn i Luksemburg dugo su dominirali ovim sektorom nudeći institut koji mnoga druga europska zakonodavstva nisu priznavala. Prekretnica za srednju i istočnu Europu dogodila se 2023., kada je Poljska uvela vlastiti institut obiteljske zaklade (*Fundacja rodzinna*).

Lihtenštajn — maksimalna fleksibilnost i optimizacija

Sa stajališta poreznopravne optimizacije Lihtenštajn se smatra najboljom europskom destinacijom, zbog iznimne fleksibilnosti i niskih stopa. Institut privatne zaklade (*Stiftung*) postoji ondje više od sto godina, a uz povoljan porezni tretman sustav obilježava i visok stupanj zaštite privatnosti korisnika. (3) Isplate korisnicima u obliku dividendi ili kapitalnih dobitaka ne podliježu porezu po odbitku, (4) a prijenos imovine u zakladu i njezino nasljeđivanje potpuno su oslobođeni poreza. Dodatno, zaklade koje se bave isključivo upravljanjem obiteljskom imovinom mogu ostvariti poseban status — status privatne imovinske strukture (*Privatvermögensstruktur, PVS*) (5) — koji umjesto stope od 12,5 % donosi samo minimalni godišnji porez na dobit (oko 1.800 CHF), bez obzira na visinu prihoda. Poznat primjer je zaklada obitelji Hilti, koja služi dugoročnom očuvanju bogatstva i podupiranju projekata.

Prednosti ovog modela nisu samo u poreznom tretmanu, nego u maksimalnoj pravnoj i poreznoj fleksibilnosti te profesionalnom upravljanju imovinom. Cijena te fleksibilnosti je položaj izvan EU-a i sve veća reputacijska i pravna izloženost prekograničnih struktura. Lihtenštajn je stoga dobar izbor za međunarodno raspršenu imovinu — uz svjesno prihvaćanje rizika koji nosi optimizacija na rubu.

Austrija — najuravnoteženiji model

S ciljem sprječavanja odljeva kapitala u susjedni Lihtenštajn, Austrija je 1993. uvela vlastiti institut privatne zaklade, (6) koji se danas smatra modelom kontinentalnoeuropske prakse. Zaklada je pravna osoba bez vlasnika i članova. Osnivač na nju prenosi imovinu (najmanje 70.000 €) te zakladnim aktom definira svrhu, korisnike, raspodjelu dobiti i ulogu protektora ili upravnog odbora.

U poreznom smislu austrijski je sustav predvidljiv, ali ne i jeftin — a od 2026. postao je i osjetno skuplji. Oporezivanje se odvija na tri razine: pri unosu imovine (*Stiftungseingangssteuer*), tijekom trajanja zaklade (*Zwischensteuer*) te pri isplati korisnicima (*Kapitalertragsteuer, KEST*). Mjerama za sanaciju proračuna ulazni je porez od 1. siječnja 2026. podignut s 2,5 % na **3,5 %**, a međuporez s 23 % na **27,5 %**. Trostruka razina pokazuje da sustav nije zamišljen kao „jeftin“, nego kao predvidljiv i generacijski neutralan.

Srednja razina nosi posebitost austrijskog modela — tzv. međuporez. Riječ je o posebnoj varijanti poreza na dobit kojem podliježu upravo oni prihodi koji ostaju zadržani u zakladi umjesto da se odmah isplate korisnicima: kamate na bankovne depozite i obveznice, prihodi od realiziranog povećanja vrijednosti kapitalne imovine, prihodi od derivata te prihodi od privatne prodaje nekretnina. Funkcija mu je da zakladi oduzme poreznu prednost neograničenog akumuliranja (težauriranja) kapitalnih prihoda, koju fizička osoba nema.

Ključno je da međuporez nije konačno opterećenje, nego ima oblik predujam. Kako zaklada isplaćuje korisnicima naknade koje podliježu 27,5 % poreza po odbitku (na dohodak od kapitala (*KEST*)), tako joj se u postupku razreza, preko evidencijskog računa, vraća prethodno plaćeni međuporez — ali samo u mjeri u kojoj su te isplate stvarno oporezovane *KEST*-om. Povrat je dakle razmjeran oporezivim isplatama, a ne automatski. Naličje tog mehanizma je da ako do isplate nikad ne dođe, međuporez *de facto* ostaje konačan porez. Zanimljivo je da je upravo povećanje od 2026. izjednačilo međuporez s *KEST*-om (oba 27,5 %), čime je narav predujma postala još čišća. Praktična vrijednost instituta leži u učinku odgode: zaklada ne mora odmah isplaćivati prihode — može ih zadržati i reinvestirati, a porez na razini korisnika dopijeva tek pri stvarnoj isplati, pa u međuvremenu zaklada raspolaže većim reinvestiranim kapitalom.

Dodatnu prednost daje oslobođenje dividendi od poreza na dobit (*Beteiligungsertragsbefreiung*). Dividende iz tuzemnih, austrijskih društava oslobođene su bez ikakvog praga. Za inozemne udjele vrijedi institut međunarodne participacije (*internationale Schachtelbeteiligung*): uz udjel od najmanje 10 % i neprekidno jednogodišnje držanje, porezno neutralnima postaju ne samo dividende, nego i kapitalni dobici, gubici i druge promjene vrijednosti samog udjela (osim ako se ne odabere opcija oporezivosti). Svrha ovog režima je izbjeći lančano oporezivanje dobiti već oporezovane u inozemstvu i olakšati prekogranično grupno strukturiranje.

Ima li austrijski model slabosti? Visoki tekući i administrativni troškovi pogađaju mala poduzeća. Zaklada je porezno učinkovita tek ako je riječ o imovini čiju vrijednost fiksni troškovi ne nagrizaju i koja redovito isplaćuje dividende.

Austrija je najbolji kompromis sigurnosti i učinkovitosti za srednja i velika obiteljska poduzeća unutar EU-a.

Njemačka — instrument kontinuiteta, ne optimizacije

Njemačke obiteljske zaklade (*Familienstiftungen*) strože su regulirane i pod jačim državnim nadzorom nego austrijske. Dobrotvorne zaklade ondje uživaju znatne porezne povlastice, ali uz strogo načelo isključivosti (*Ausschließlichkeitsprinzip*): moraju služiti isključivo dobrotvornoj svrsi i ne smiju koristiti osnivačevoj obitelji. Nasuprot tome, obiteljske zaklade nude određene

mogućnosti, ali uz snažne porezne implikacije. (7) U praksi rijetko aktivno vode poduzeće — služe kao dugoročni čuvar imovine i sustav raspodjele prihoda među potomcima.

Dvije osobitosti čine njemački model porezno neprivačnim. Prva je zamjenski porez na nasljedstvo (*Ersatzerbschaftsteuer*), (8) institut koji postoji samo za obiteljske zaklade. Budući da zaklada traje vječno, zakon svakih 30 godina *fungira* nasljednopravni slučaj — kao da zaklada prenosi cijelu svoju imovinu na dvoje fiktivne djece. Oporezuje se cjelokupna imovina u tom trenutku (nekretnine, kapital, udjeli), što stvara golem pritisak na likvidnost, i to više puta tijekom postojanja zaklade.

Druga je povlastica poreznog razreda (*Steuerklassenprivileg*). Kako zaklada nije u srodstvu s osnivačem, prijenos bi inače pao u najnepovoljniji porezni razred (III). Zakon zato propisuje da se primjenjuje razred kakav bi vrijedio da je osnivač imovinu izravno ostavio *najdalje ovlaštenom korisniku (entferntester Berechtigter)*. (9) Tu nastaje paradoks: ako osnivač u statut upiše samo djecu, dobiva najviši neoporezivi iznos; ako doda i formulaciju „buduće potomke“, (10) neoporezivi se iznos drastično smanjuje. Krug korisnika zaklade tako se sužava na već postojeće, najbliže srodnike — što je suprotno očuvanju opstojnosti i samom cilju zaklade. Uređenje dodatno usložnjava i to što se povoljniji razred primjenjuje samo na domaće zaklade, dok strane uvijek padaju u najnepovoljniji. O tome se očitovao i Sud EU, utvrdivši da takvo razlikovanje može biti opravdano ako je porezni sustav koherentan i ako osigurava ravnotežu između olakšica i zamjenskog poreza. (11)

Njemačka je zaklada, dakle, porezno neučinkovita u usporedbi s austrijskom — visoki ulazni troškovi, periodični porez, ograničena fleksibilnost. (12) No ona je prije svega **pravni instrument kontinuiteta**. Izvrsno čuva integritet velikih tvrtki poput Lidla ili Aldija, sprječavajući da se udjeli rasprše među stotinama nasljednika.

| Njemačka je izbor kada je zaštita poduzeća od sukoba i fragmentacije važnija od poreza.

Poljska — moderan alat čija sigurnost još nije dozrela

Kao i većina europskih zemalja, Poljska je dugo dopuštala zaklade samo u javnom interesu, pa su poduzetnici kapital smještali u strane zaklade, ponajprije austrijske. Milijuni poduzeća nastalih nakon 1989. sada ulaze u prvu veliku generacijsku tranziciju, što je dalo poticaj za reformu. Poljski je slučaj rijedak primjer u kojem je privatni sektor zakon ne samo lobirao nego ga je konceptualno i sukreirao. (13)

Zakon o obiteljskim zakladama iz 2023. donosi radikalnan zaokret: zaklada čija je primarna svrha upravljanje i očuvanje privatnog obiteljskog bogatstva, a ne dobrotvorno djelovanje. Porezni je okvir velikodušan: **0 % poreza na dobit na reinvestiranu dobit** (dividende, kamate, najam) dok sredstva ostaju u zakladi, a tek pri isplati korisnicima plaća se 15 % — uz potpuno oslobođenje poreza na dohodak za užu obitelj (supružnici, djeca, roditelji, unuci). Prijenos udjela u zakladu ne stvara poreznu obvezu, a nakon deset godina imovina postaje praktički nedodirljiva za određena nasljedna potraživanja.

Usporedba s Austrijom otkriva zašto je poljsko uređenje 2023. izazvalo toliki interes. Tamo gdje austrijski model ima tri porezne razine, poljski počiva na jednoj: ništa pri unosu imovine, 0 % na dobit koja ostaje i reinvestira se u zakladi, te 15 % tek pri isplati. Dok austrijska *Privatstiftung* ne

smije obavljati gospodarsku djelatnost izvan upravljanja imovinom, Poljska je dopušta, makar kao sporednu. Na papiru je poljska zaklada gotovo upola jeftinija i fleksibilnija. U čemu je onda problem?

Poljski sustav obiteljskih zaklada nosi niz strukturnih slabosti u odnosu na austrijski model: (14)

- ▶ **Neodređenost „sporednosti“ djelatnosti:** zakon (čl. 5.) dopušta gospodarsku djelatnost samo kao sporednu, ali nigdje ne određuje gdje prestaje sporedna, a počinje zabranjena primarna djelatnost — prostor za nesigurnost i različita tumačenja.
- ▶ **Prenizak minimalni kapital:** 100.000 PLN (oko 22.000 €) — više od tri puta manje od austrijskog praga; otvara vrata zakladama bez stvarne supstance koje koriste povlastice.
- ▶ **Samo fizičke osobe mogu biti osnivači:** za razliku od njemačkih *Beteiligungsträgerstiftungen* (Aldi, Lidl, Würth), pravne osobe ne mogu osnovati zakladu — prepreka za poduzeća već strukturirana kroz holding.
- ▶ **Zanemaren mali poduzetnik:** zakon je pisan za velike imovinske mase i ne rješava slučaj malog poduzetnika koji bi pri umirovljenju ili smrti prenio poduzeće na zakladu.

Međutim, više od strukturnih nedostataka zabrinjava nepredvidljivost koja ih okružuje. Austrijska zaklada počiva na zakonu iz 1993., izbrušenom kroz osam izmjena samog akta i više od trideset poreznih reformi, te na desetljećima sudske i upravne prakse. Poljski regulatorni okvir, naprotiv, već je u drugoj punoj godini primjene postao predmetom bitne zakonske izmjene jer su mnogi u zakladama prepoznali sredstvo za brzo i neoporezivo bogaćenje. Poljsko Ministarstvo financija reagiralo je nizom pooštravanja, a granice dopuštenoga porezna je uprava — pozivajući se na opće pravilo o izbjegavanju poreza (GAAR) — sve češće definirala od slučaja do slučaja.

U studenome 2025. predsjednik Poljske uložio je veto na predložene izmjene, i to izrijeком zbog narušavanja pravne sigurnosti i povjerenja građana u državu: zakonodavac je pri uvođenju instituta jamčio trogodišnju stabilnost pravila, a nepune dvije godine poslije predložio nepovoljne izmjene za već osnovane zaklade u koje su obitelji prenijele imovinu. Posljedično, od 2026. pravila o obiteljskim zakladama ostaju nepromijenjena. Drugim riječima, sam je poljski ustavnopravni mehanizam posegnuo za istom vrijednošću — pravnom sigurnošću — kako bi institut spasio od vlastite fiskalne nestrpljivosti.

Četiri modela na jednom mjestu

Obiteljske zaklade u Europi — četiri modela na jednom mjestu

	LIHTENŠTAJN	AUSTRIJA	NJEMAČKA	POLJSKA
Minimalni kapital	~30.000 CHF/EUR	70.000 €	nema fiksnog praga	100.000 PLN (~22.000 €)
Porez pri unosu imovine	oslobođeno	3,5 % (Stiftungseingangssteuer, od 2026.)	darovni porez prema razredu	bez poreza
Tekuće oporezivanje	minimalni porez (~1.800 CHF, PVS)	27,5 % međuporez (od 2026.; povratni predujam)	porez na dobit + periodični porez	0 % na reinvestiranu dobit
Porez pri isplati korisniku	bez poreza po odbitku	27,5 % (KESt)	oporezivo kod korisnika	15 % (uz oslobođenje PIT-a za užu obitelj)
Periodični porez	ne	ne	DA - svakih 30 g. (Ersatzerbschaftsteuer)	ne
Gospodarska djelatnost	dopuštena (uz uvjete)	u načelu zabranjena (osim upravljanja imovinom)	ograničena	samo kao sporedna
Zaštita privatnosti	vrlo visoka	umjerena	niska (jak nadzor)	umjerena
Najbolje odgovara	velika, međunarodna imovina; optimizacija	srednja i velika obiteljska poduzeća; ravnoteža	veliki koncerni; kontinuitet > optimizacija	srednji poduzetnici u regiji; uz pravnu nesigurnost

Pojednostavnjeni pregled; stvarne stope i obveze ovise o vrsti imovine, rezidentnosti korisnika i konkretnoj strukturi.
Austrijske stope odražavaju povećanja na snazi od 1. 1. 2026.; poljski podaci odražavaju režim nakon predsjedničkog veta iz studenoga 2025.

prof. dr. sc. Ana Dujmović - Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru

Zaključak — ima li idealnog sustava?

Izbor „najboljeg“ uređenja zapravo ne postoji u apstraktnom smislu — ovisi o tome gdje su korisnici i kakva se imovina unosi (nekretnine, dionice, operativna tvrtka). Kao orijentir:

- ▶ **Maksimalna ušteda, privatnost i međunarodna obitelj** → Lihtenštajn, uz svjesno prihvaćanje reputacijskog i EU-pravnog rizika.
- ▶ **Ravnoteža sigurnosti i učinkovitosti za srednje/veliko poduzeće u EU** → Austrija, najpredvidljiviji sustav.
- ▶ **Zaštita velikog poduzeća od fragmentacije i sporova, porez sporedan** → Njemačka, instrument kontinuiteta.
- ▶ **Poslovanje u srednjoj/istočnoj Europi, privlači niska stopa** → Poljska, ali računajte na nedorečenosti i moguće izmjene.

Poljski slučaj klasičan je primjer „regulatornog povratnog udara“: kada država ponudi moderan alat, a poduzetnici ga koriste isključivo za agresivno planiranje, slijedi brza restrikcija. To potvrđuje glavnu tezu — **predvidljivost sustava važnija je od trenutne porezne stope**. Najtrajnije zaklade, od Boscha do Carlsberga, nisu opstale zato što su bile najjeftinije, nego zato što su bile najstabilnije.

Za čitatelja iz Hrvatske ili BiH ovo nije tek komparativna egzotika. Naše zakonodavstvo institut privatne obiteljske zaklade u ovom obliku ne poznaje, pa se domaći poduzetnici nalaze ondje gdje su poljski bili prije 2023. — pred izborom da kontinuitet poduzeća traže u stranim strukturama ili da čekaju vlastiti, domaći okvir.

Onima koji obiteljsku zakladu doživljavaju samo kao porezni trik ona će prije ili poslije izmaknuti; onima koji u njoj vide arhitekturu kontinuiteta — ostaje generacijama.

Izvori i napomene

---

1. Struktura vlasništva Robert Bosch GmbH-a: Robert Bosch Stiftung GmbH drži oko 94 % temeljnog kapitala, dok glasačka prava (oko 93 %) izvršava Robert Bosch Industrietreuhand KG. Izvori: bosch.com/company; bosch-stiftung.de.
2. Procjena broja i imovine austrijskih privatnih zaklada: ifcreview.com, „The Austrian Private Foundation“.
3. Lihtenštajn nije članica EU-a, ali jest članica EGP-a, što mu omogućuje zadržavanje višeg stupnja povjerljivosti podataka o korisnicima u odnosu na stroge EU registre.
4. O oporezivanju lihtenštajnske zaklade: liechtenstein-foundation.eu/taxation-of-the-liechtenstein-foundation.
5. Status PVS nije zaseban pravni oblik, već status koji subjekt može zatražiti ako ispunjava propisane uvjete; takvi subjekti u pravilu nisu obvezni podnositi godišnju poreznu prijavu. Vidi: grantthornton.ch.
6. Zakon o privatnim zakladama (*Privatstiftungsgesetz*, 1993.), izmijenjen osam puta; porezni propisi vezani uz zaklade mijenjani su više od 30 puta. Povećanja ulaznog poreza (na 3,5 %) i međuporeza (na 27,5 %) na snazi su od 1. 1. 2026. (*Budgetsanierungsmaßnahmenengesetz 2025*). Vidi: rr-law.at; wko.at.
7. U Austriji je taj izbor manje drastičan: *Privatstiftung* može kombinirati brigu o članovima obitelji s određenim dobrotvornim elementima bez automatskog gubitka svih povlastica.
8. Čl. 1. st. 1. t. 4. *Erbschaftsteuer- und Schenkungsteuergesetz* (ErbStG); o ustavnosti zamjenskog poreza vidi BVerfGE 63, 312.
9. § 15. st. 2. reč. 1. ErbStG; vidi presudu BFH od 28. veljače 2024., II R 25/21.
10. Naknadno proširenje kruga korisnika moguće je dopunskim ispravama, no tada nastaje novi porezni događaj.
11. Presuda Suda EU od 13. studenoga 2025., C-142/24, *Familienstiftung v Finanzamt Köln-West*.
12. Dodatno: izmjena statuta zahtijeva odobrenje nadzornog tijela (*Stiftungsbehörde*), koje često odbija promjene ako se ne dokaže da je prvobitna svrha postala neostvariva; nepostojanje prava opoziva nakon osnivanja; pitanje nužnoga nasljednog dijela.
13. Od prvog nacрта 2018. do konačnog teksta 2023.: Vijeće obiteljskih poduzeća Konfederacije Lewiatan i odvjetnički ured Ożóg Tomczykowski djelovali su kao paralelni zakonodavni ured.
14. Usp. Sokolowski, 2025.